

ORDENING

De simpele definiëring van een soort zoals Ernst Mayr die in 1942 voorstelde blijkt niet meer te voldoen. Zijn soortbegrip was helder: individuen van groepen of populaties die in staat zijn onderling te paren en vruchtbare nakomelingen te produceren, behoren tot eenzelfde soort. Inmiddels zijn tal van uitzonderingen bekend van vruchtbare bastaarden tot zich asexueel voortplantende organismen. Dat doet de taxonomische indeling van onze flora en fauna wankelen.

De ordening van Linnaeus staat behoorlijk onder druk. DNA-onderzoek geeft andere richtingen aan de afstamming en daarmee aan de familie- en soortrelaties. Dit leidde in Nederland bijvoorbeeld al tot een (r)evolutionaire editie van de drieëntwintigste druk van de Heukels, waaraan veel floristen maar moeilijk kunnen wennen. Maar de verwarring is in werkelijkheid veel groter. Iedere taxonoom lijkt tegenwoordig verkikkerd op DNA-sequentie om daarmee toe te treden tot het walhalla van de auteurs die de ontdekking van een nieuwe soort op hun naam hebben staan. Het aantal soorten neemt de laatste jaren, alleen in naam, exorbitant toe, met als ultieme voorbeeld de cichliden uit het Victoriameer. Cichlidetaxonomen hebben nu onderling afgesproken dat er bij vier significante verschillen in kleur, strepenpatroon, schubpatronen en lichaamsvorm sprake is van een nieuwe soort. Het vervelende is dat alle cichliden, wanneer je ze bij elkaar in een aquarium zet, met elkaar kruisen. Toch gaat men ervan uit dat door de keuze van sommige vrouwtjes voor een bepaalde gekleurde mannelijke variant, reproductieve isolatie ontstaat, de basis voor nieuwe soortvorming.

Persoonlijk behoor ik tot een soort die, nog redelijk recent, op kenmerken van huidskleur, haarvorm en lichaamsbouw ook gemakkelijk op te splitsen zou zijn. Sterker nog, het is volop geïmplementeerd. De meeste mensen hebben daar inmiddels stelling tegen genomen, al blijkt de praktijk nog steeds weerbarstig. Maar in de relatie tot onze huisdieren zijn we nog niet zover. Daar staat het puriteins denken nog volop centraal terwijl er links en rechts toch overduidelijk rashonden door hun heupen zakken, vleeskoeien niet meer kunnen kalveren en kippen gemanipuleerd verder opzwellen.

Toen ik de soortdiscussie zo las in Bionieuws van februari 2013 vroeg ik me af hoe we richting politiek een onderbouwde zingeving aan dit taxonomisch gebazel zouden kunnen geven. Maakt de vorming van

soorten en het al dan niet vermeende onderscheid daartussen, onze wereld niet nodeloos ingewikkeld? Wie heeft belang bij deze kennis?

Toch is bij elke soort zijn ontstaanswijze van grote betekenis en vaak ligt hieraan een veranderd leefmilieu ten grondslag. Geen enkele plant of dier is in zijn ecologische context te begrijpen zonder zijn verleden te kennen. De importantie van de

samenhang van soorten in ecologische netwerken is onmiskenbaar, niet in de laatste plaats voor de mens. Een grote biodiversiteit zorgt voor een stabiele en gezonde leefomgeving.

Politici met een beperkte visie hebben lak aan ecologische kennis. Intraspecifieke relaties zijn op dit moment voor de doorsnee Bleker immers al moeilijk genoeg. Het verlangen naar de ouderwetse orde neemt bij grote groepen mensen hand over hand toe. Geloofsrichtingen, hoe verguisd ook, gaven tot ver in de vorige eeuw zekerheid en duidelijke maatschappelijke plaatsing. De gemeenschap bepaalde de richting waarin je je mocht ontwikkelen. En wee als je daar als individu aan trachtte te ontsnappen. Dat werd ons tot ver in de zestiger jaren met behulp van een strak confessioneel systeem in kerk en politiek wel duidelijk gemaakt. Hoe gemakkelijk waren de beleidskeuzes in die tijd door de verankering van de geloofswereld in de achterban. Hoe moeilijk heeft de huidige politiek het met het algemeen belang in een individualiserende wereld die alleen gefocust is op ego. Ego waarin politici en hun denkbeelden angstwekkend gemakkelijk een eigen positie innemen.

Dus terug naar confessionele ordening, met alle gevaren van religieus extremisme en terug naar een daaruit voortvloeiende reproductieve isolatie? Sommigen zien die richting wel zitten. Persoonlijk houd ik niet van een repressieve hokjesmentaliteit, maar gaat mijn voorkeur uit naar een ruimdenkende maatschappij. Dan maar wat minder regels. Past ook goed bij "mijn" maatschappelijke revolutie van de jaren zestig. Die heeft de wereld goed op zijn kop gezet. Het heeft er in ieder geval voor gezorgd dat een keurig in de ordening passend kleutermeisje, vijftien jaar later, zonder inmenging van wie dan ook, vrij was in haar partnerkeuze. En dat die keuze binnen het soortbegrip van Mayr paste, was volgens mijn kinderen mooi meegenomen.